

Asia: VN/13118/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto säästöjen toteuttamistavoista

Laki on budjettilaki, jonka tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta. Julkisen talouden muodostavat julkisyhteisöt, joihin kuuluvat mm. valtio, hyvinvointialueet, kunnat ja kuntayhtymät, Ahvenanmaan maakunta sekä lakisääteiset työeläkeyhtiöt ja -laitokset ja muut sosiaaliturvarahastot. Tavoite julkisen talouden vahvistamisesta on kannatettava, mutta lausuttavana oleva lakimuutos ei vahvista julkista taloutta. Se enintään tuottaa lyhyellä aikavälillä pienehkön säästön valtion budjettiin, mutta kiristää hyvinvointialueiden ja kuntien taloutta entisestään.

Puuttuminen kotoutumislaisissa määriteltyihin kunnille ja hyvinvointialueille maksettaviin kotoutumisesta aiheutuvien kustannusten korvauksiin ja kotoutumiseen liittyvien lakisääteisten palvelujen heikentäminen osuvat suoraan yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten arkeen ja mahdollisuuteen päästä elämän alkuun Suomessa. Kotoutumispalvelujen heikentäminen lainsäädännöllä ja budjettileikkauksin voi pidemmällä aikavälillä aiheuttaa huomattavasti suuremmat kustannukset yhteiskunnalle kuin vuodelle 2025 tavoitellut pikasäästöt.

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta (ml ns. korvausasetus)

Korvausasetuksen muistiolounnoksessa 24.9.2024 todetaan, että esityksellä on huomattavia heikentäviä vaikutuksia kuntatalouteen ja hyvinvointialueiden talouteen. Vaikka lakisääteisiä palveluita vähennetään tämän lakiesityksen mukaisesti, jää kunnille ja hyvinvointialueille edelleen laajoja vastuita maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi. Esitetty laskennallisten korvausten 58 miljoonan euron leikkaus vaikuttaa todennäköisesti jäljelle jäävien palveluiden laatuun ja kattavuuteen heikentävästi, mikä vaikeuttaa kotoutumisen pitkäjänteistä kehittämistä ja seurannan toteuttamista paikallisesti.

Korvausasetuksen muistiolounnoksessa todetaan lisäksi, että leikkauksilla on välillisiä negatiivisia yhteiskunnallisia vaikutuksia maahanmuuttaneiden ja erityisesti pakolaistaustaisten henkilöiden kotoutumisen edistämiseen.

Korvausasetuksen muistiolounnokseen nojautuen Uudenmaan liitto toteaa, että se ei voi kannattaa esitettyjä muutoksia. Muutokset tuovat vain vähäisen säästön valtion budjettiin, mutta heikentävät kuntien ja hyvinvointialueiden taloutta erityisesti niillä alueilla, joihin maahanmuutto suuntautuu.

Muutosten on lisäksi arvioitu heikentävän naisten ja lasten asemaa mm. tulkitsemispalveluiden heikennysten kautta. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että kotoutumisen onnistumiseen kiinnitetään huomiota, ja että sitä resursoidaan riittävästi, toisin kuin nyt esitetyissä lakimuutoksissa.

Lausunto kumottaviksi esitetyistä pykälistä (normin purku)

Lakiesityksen mukaan eräitä kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisiä kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä kumotaan. Kumottavia tehtäviä luonnehditaan hallinnollisiksi, eikä niiden arvioida heikentävän kotoutujien palveluita. Uudenmaan liitto huomauttaa, että vaikka suunnittelu-, kehittämis-, seuranta- ja koordinoititehtävien lakisääteisyys kumotaan, on kuntien ja hyvinvointialueiden edelleen suunniteltava, kehitettävä, seurattava ja koordinoitava työtään jossain muodossa.

Lausunto kevennettävistä tehtävistä (normin purku)

Lakiesityksen mukaan eräitä kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisiä kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä kumotaan. Kumottavia tehtäviä luonnehditaan hallinnollisiksi, eikä niiden arvioida heikentävän kotoutujien palveluita. Uudenmaan liitto huomauttaa, että vaikka suunnittelu-, kehittämis-, seuranta- ja koordinoititehtävien lakisääteisyys kumotaan, on kuntien ja hyvinvointialueiden edelleen suunniteltava, kehitettävä, seurattava ja koordinoitava työtään jossain muodossa.

Salmi Petra
Uudenmaan liitto - maakuntajohtaja Telén Tuija